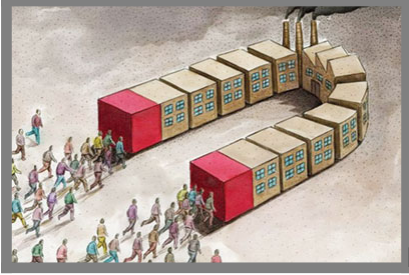

Neoliberalizm ve Kimlik Siyaseti

İçeriği Yazan: [Güler KALAY](#) [1] Zaman: Cum, 25/10/2013 - 15:32

Yazar Bloğuna Ekle: Yazarlar Bloğunda Görünmesin

Neoliberalizm küreselleşmenin ideolojisi, postmodernizm ise küreselleşmenin kültürel yapısı olarak Soğuk Savaş sonrası uygulama alanı bulmuştur. Siyasi ve toplumsal yaşam, devletin rolü, ulus-devletin varlığı yeniden yorumlanmaktadır. 19. yy'ın ideolojisi liberalizm, 1970'li yıllarda neo(yeni) öneki ile neoliberalizm olarak yeniden yorumlanmıştır. 20. yy'ın ikinci yarısında liberalizmi kesintiye uğratan işçi hareketleri ve sosyalist mücadele karşısında liberalizm, kendini yeniden tanımlamak için felsefik temelini oluşturmaya başlar. Yükselmekte olan sosyalist hareketlere karşı liberalizmi savunan Frederich August Von Hayek, serbest piyasa ekonomisini savunan görüşleriyle 1974 yılında Nobel ödülüne sahip olan ekonomist ve siyaset bilimcidir.

Neo-liberalizm, kapitalist devletin sınıf iktidarına yönelik rolünü, dolayısıyla temsil ettiği güç ilişkileri ile iktidar biçimlerini yeniden düzenlemek üzere oluşturulmuş bir sermaye projesi, saldırgan bir sınıf egemenliği projesi olarak tanımlanabilir.[1] Harvey ise küreselleşme yönüne dikkat çekerek, neoliberalizmi küresel kapitalist sınıfın iktidarını onarma projesi olarak tanımlar.[2] Bu görüşlerden yola çıkılarak neoliberalizmi, küreselleşen sermayenin ve uluslararası şirketlerin ideolojisi olarak tanımlamak mümkündür. Küreselleşen sanayi sermayesi ve mali sermayenin ideolojisi olarak yükselen "neo-liberalizmin insan tasarımı iktisadi insan, toplum tasarımı iktisadi toplum" olarak belirlenmektedir.[3] Devletin görevi, özel mülkiyeti güvence altına alarak piyasaların en iyi şekilde işlemesini sağlayacak hukuki ve kurumsal çerçeveyi oluşturmaktır ancak; devletin piyasalara müdahale etmesi istenmez.[4] Piyasa sınırlarının mümkün olan ölçüde genişlemesi, ekonominin denetiminin devletten özel sektöre aktarılması neoliberalizmin gerekliliği olduğu göz önüne alınırsa burada aslında siyasetin ekonomiden ayrıştırılmaya çalışıldığı da görülmektedir. Neoliberalist ekonomi, ulusal sınırları aşarak küreselleşip uluslararası sermayenin çıkarlarına hizmet ederken; siyaset ve devlet yerelde kalmalıdır. Neoliberalistlere göre ekonomi siyasetin gerekçesi değildir. Sermaye için ulusal sınırlar, hareket serbestilerinin önündeki engeller olarak görülür. Bu noktada neoliberalizm, liberalizmin aksine temsili demokrasiyi savunmaz. Neoliberalizm buna karşılık daha fazla demokrasi, çoğulcu demokrasi, ileri demokrasi söylemleriyle yola çıkarken siyasetin ekonomiyi müdahalesini kriz nedeni olarak görür ve ekonomi ile siyaset arasına sınır çizer.[5] Buna göre; ekonomik alan alabildiğince genişlerken siyasal alan daralmalıdır.

Neoliberalizm ile küreselleşen kapitalizmin kültürel çerçevesi olarak nitelendirilen post-modernizm, farklılığı ya da ötekini, cinsiyet, ırk, etnisite, cinsellik gibi kategorilerle tanımlamaktadır.[6] Neoliberalizmin toplumsal yansımaları, giderek artan parçalanma, yalnızlaşma, yabancılaşma, çatışma, kişisel kimliklerin çoğalması diğer bir ifadeyle; post-modern dünyada çeşitlilik ve farklılıklar olarak görülmektedir. Modern dönemdeki evrenselliklerin yok edilmesini amaçlanmıştır. Sınıfsal dayanışma çökmüştür.[7] Postmodern toplumda anlamlar, parçalandığı gibi kavramlar da yeni anlamlar kazanmaktadır. Modern toplumdaki siyasallık ve ideolojiler geçersizleştirilmektedir. Her ne kadar ideolojilerin sonu, tarihin sonu gibi söylemler bugün geçerliliğini yitirmeye başlasa da ideolojik kavramların içlerinin boşaltılması bir yandan anlam karmaşası yaratırken, tarihsel olayların anlaşılabilirliğini de güçleştirmektedir.

Postmodern toplumda sınıf dayanışmasının yerine farklılıklar ön plana çıkarılarak, kimlikler etrafında örgütlenmeler yaygınlaştırılmıştır. Etnisite ve din üzerinden yürütülen kimlik siyaseti, etnik köken ve inanç ekseninde kendinden olmayana öteki olarak tanımlamakta ve ötekine düşmanlığı yaratmakta; etnik ve dinsel çatışmalar, ırkçılık, şiddet etnik gruplaşmanın etkisiyle patlak vermektedir.

20. yy ın son çeyreğinde ekonominin neoliberalleşmesi ve beraberinde küreselleşme ile artan parçalanmışlık, öteki tanımlamalarını zorunlu kılan kimlik gruplaşmaları çokkültürlü toplumlarda şiddetin, nefret söylemlerinin artmasına yol açmıştır. Kimliklere bağlı siyaset üzerine Bauman, “gürültü ve öfkeyle doludur”, der.[8] Geçmişin travmalarını yeniden hatırlayacak her türlü bilgi siber ortamda çok hızlı yayılmaktadır. Farklı etnik ve dini kimliklere vurgu yapılması mikro milliyetçilikleri yaratırken çokkültürlü toplumlarda nefret suçları akıl almaz boyutlara ulaşmaktadır. Soğuk Savaş döneminde sayısı 13 olan BM Barış Gücünün, 1988-1993 yılları arasında 20, 2008 yılında ise 63 bölgede faaliyet göstermeye başladığı göz önüne alındığında dünyadaki çatışmaların neoliberalizme paralel olarak arttığı görülmektedir.

Etnik çeşitlilik çokkültürlü bir toplumda renkli bir kültürel mozaik yaratırken kimlik siyaseti üzerine örgütlenme, ötekiden nefret etmenin gerekçelerini üretmeye devam etmekte, diğer yandan da sınıf mücadelesinin önünü kesmektedir. Öyle ki; sol ideolojiyi benmsediğini ifade eden bir grup bile kendini etnisite çerçevesinde tanımlayabilmektedir. Sermaye sınıfı alabildiğine küreselleşirken, emekçi sınıf yerleştirilmektedir. İleri demokrasi söylemlerinin içinde “özgürlük”ler yeniden tanımlanırken gerçekte olan ekonominin siyasetten özgürleşmesidir.

Oysa ki; kapitalizm acılarımızı bile metalaştırmaktadır. Fotoğraflar, başkalarının acılarına baktığımızda haykırış, çığlık, oç alma duygusu ve bazen de bilincimizde donuklaşan görüntülerdir ve kendini tekrarlar dururlar.[9] Bir gazetecinin insanlığı ile mesleği arasında kaldığı anı anlatan 2006 tarihli “Savaş Fotoğrafçısı” adlı kısa film, acıların metalaşmasının en iyi ifadelerinden birisidir. Kimlikler üzerinden yapılan siyasetlerle insanlığın yok edilmesini tekrar tekrar yaşıyoruz, seyrediyoruz, alışıyoruz ve maalesef kanıksıyoruz. Dillerimiz, inançlarımız, dünyanın renkleriye bu ortaçağ vahşetini aşan öfkelerimiz nedeni nedir? Birbirimizden nefret etmek için tarihin çöplüğünü eşelemeye devam edersek yeni sebepler bulmamız zor olmayacaktır.

[1] Öngen, Tülin, “Yeni Liberal Dönüşüm Projesi ve Türkiye Deneyimi”, **Küresel Düzen: Birikim, Devlet ve Sınıflar**, Der: A.H Köse, F.Şenses, E.Yeldan, İletişim Yay., İstanbul, 2003, s.165-170

[2] Harvey, David, “A Brief History of Neoliberalism”, Oxford University Press, New York, 2005, s.16

[3] Insel, Ahmet, “Neo Liberalizm: Hegemonyanın Yeni Dili”, Birikim Yay., İstanbul, 2005, s.11

[4] Harvey, David, "A Brief History of Neoliberalism", Oxford University Press, New York, 2005, s. 2

[5] Öngen, Tülin, "Yeni Liberal Dönüşüm Projesi ve Türkiye Deneyimi", **Küresel Düzen: Birikim, Devlet ve Sınıflar**, Der: A.H Köse, F. Şenses, E. Yeldan, İletişim Yay., İstanbul, 2003, s.167

[6] Wood, Ellen Meiksins, "Post-modern Gündem Nedir?" Marksizm ve Postmodern Gündem, Der. E. M. Wood- J.B. Foster, Çev. Ahmet Fethi, Ütopya Yay., Ankara, 2000, s. 84

[7] Wood, Ellen Meiksins, "Kapitalizm Demokrasiye Karşı Tarihsel Maddeciliğin Yeniden Yorumlanması", Çev. Şahin Artan, İletişim Yay., İstanbul, 2003, s.303

[8] Zygmunt Bauman, "Bireyselleşmiş Toplum", Çev. Y. Alagon, Ayrıntı Yay., İstanbul, 2005, s.187.

[9] Sontag, Susan, "Başkalarının Acısına Bakmak", Çev. Osman Akinhay, Agora Kitaplığı, İstanbul, 2004

Güler KALAY

guler.kalay@politikadergisi.com [2]

Yorumlar

Neoliberalizm Ve Kimlik Siyaseti Gerilemektedir!

İçeriği Yazan: Mehmet ÇAĞIRICI Zaman: Pzt, 28/10/2013 - 12:14

Sayın Güler KALAY,

"Neoliberalizm ve Kimlik Siyaseti" başlı yazınız, günümüz dünyasında ve ülkemizde son yıllarda olup bitenleri doğru anlamamız için önemli bir analiz olmuş. Elinize sağlık. Ben analizini yaptığınız yazınıza küçük bir katkı yapmak istiyorum.

20. yy.'ın son çeyreğinden itibaren dünya toplumsal tarihinin son 35 yılına damga vuran; ekonomi politikada "Neoliberalizm", ideolojide **postmodernizm** ve yeni **muhafazakârlık**(neocon) akımlarının **hızlı bir biçimde küreselleşmesine**, uluslar üstü küresel dev şirketlerin ve finans sermayenin çabaları dışında iki faktör daha çok önemli ve uygun koşul hazırlamıştır. Birincisi, SSCB ve Doğu Avrupa ülkelerinde uygulanan bürokratik-dogmatik sosyalist sistemin çökmesi, ikincisi ise bilim ve teknolojiye olağanüstü devrimdir.(Kompüter, İnternet, Cep telefonu vs.)

Küreselleşme sürecinde **neoliberalizm**, **postmodernizm** ve yeni **muhafazakârlık** ideolojilerin **genel** hatlarıyla **amaçları** şunlardır:

- Rusya'daki 1917 Ekim Sosyalist Devrimi'nden ve 1929 büyük ekonomik krizinden sonra dünya kapitalist sistemin ekonomi politikalarına egemen olan **Keynesçi** kapitalist sistemi özelleştirmelerle **yeniden liberalleştirmek**, işçi sınıfının sosyal kazanımlarını törpülemek;
- Eski sosyalist ülkeleri süratle **kapitalist sisteme entegre etmek**,
- Ulusal bağımsızlığına kavuşmuş ülkelerin ulus devletlerini zayıflatıp parçalayarak **yeniden bağımlı veya yeni sömürge haline getirmek** ve
- Sosyalist ideoloji ve programı tamamen insanlığın **gündeminden düşürmektir**.

Ancak **neoliberalizm** , **postmodernizm** ve yeni **muhafazakârlık** ideolojilerinin yaygınlaşması, dolayısı ile **küreselleşme**; ABD'de patlayan 2007/2008 büyük finans ve ekonomik krizle çok büyük bir darbe yemiştir. Bu hareketler yukarıda sayılan ilk iki amaçlarını büyük ölçüde gerçekleştirmelerine rağmen, son iki amaçlarında başarısızlığa uğramaktadırlar.

Ayrıca emperyalizminin Irak, Afganistan ve nihayet Suriye'de yenilmesi, emperyalizmin dolayısı ile neoliberalizmin , **postmodernizm** ve yeni **muhafazakârlık** ideolojilerin krizlerini de derinleştirmektedir.

Özellikle Çin, Vietnam, Venezuela vs. gibi sosyalist ülkelerin geçmişteki hatalarını düzelterek büyük başarılar elde etmesi; BRIC, Şangay İşbirliği vs. gibi sosyalist ve ulusal bağımsız ülkelerin son ekonomik başarıları vs. giderek bütün dünyada, özellikle de ulus devletlerde yeni ideoloji ve programları gündeme taşımaktadır.

Bu bağlamda ülkemiz Türkiye'de **neoliberalizm** , **postmodernizm** ve yeni **muhafazakârlık** ideolojilerin uygulayıcısı konumunda olan AKP iktidarının da artık bir çöküşe geçtiği ortadadır. "Haziran ayaklanması" veya "Gezi Direnişi" bu durumun en son kanıtıdır.

Teşekkür

İçeriği Yazan: Güler KALAY Zaman: Çar, 30/10/2013 - 17:18

Sayın Mehmet Çağrı,

Katkılarınız için çok teşekkür ediyorum. Yazdıklarınıza katılıyorum. 90lı yıllardan sonra Irak işgaliyle Vietnam Sendromu yaşandı ve bugün Suriye'de aynı şey yaşanıyor diyebiliriz. Neoliberalist politikaların yoğun olarak uygulanmasının ardından uluslararası politikada Rusya ve Çin'in bölgesel güç olarak yükselişi belirleyici rol oynamaya devam ediyor. Yazıda çok fazla detaya girmek istemedim, vurgulamak istediğim daha çok neoliberalizm ve mikro milliyetçilik ilişkisiydi. Büyük Oyun planları istendiği gibi gitmedi ancak; yine de etnisite konusu gündemde. Suriye'de bugün yaşananlar buna örnek verilebilir. Gezi Direnişi pek çok plana geri adım attırdı ama bundan da nemalanmaya çalışanlar var elbette. Bu da başka bir yazı konusu.

Saygı ve selamlarımla,

G. Kalay

- [Bilim/Kuramsal](#) [3]

Kaynak URL (30/04/2024 - 05:52 tarihinde yazdırıldı):

<https://www.politikadergisi.com/makale/neoliberalizm-ve-kimlik-siyaseti>

Bağlantılar:

[1] <https://www.politikadergisi.com/pd-uye/guler-kalay>

[2] <mailto:guler.kalay@politikadergisi.com>

[3] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/bilimkuramsal>